

TRƯỜNG TRUNG CẤP QUỐC TẾ MEKONG

GIÁO TRÌNH **MÔN HỌC: TỔ CHỨC QUẢN LÝ Y TẾ** **NGÀNH: DƯỢC** **TRÌNH ĐỘ TRUNG CẤP**

*Ban hành kèm theo Quyết định số .../2022/QĐ-TCQTMK ngày ... tháng ... năm 2022
của Hiệu trưởng Trường Trung cấp Quốc tế Mekong*

Thành phố Cần Thơ, năm 2022

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

TaiLieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Để cung cấp kiến thức về hệ thống tổ chức quản lý y tế cho sinh viên Dược, và là khối kiến thức quan trọng trong quá trình đào tạo nhân lực Dược, giáo trình được biên soạn với mục đích trang bị kiến thức kiến thức cơ bản về nhiệm vụ của ngành, cơ cấu tổ chức của các bộ phận trong ngành để hoàn thành nhiệm vụ. Ngoài ra, sinh viên sau khi học có thể hiểu và áp dụng được vào thực tế sau này.

Nội dung giáo trình có những nội dung chính như sau

- Lịch sử ngành Dược và đạo đức hành nghề Dược
- Hệ thống tổ chức quản lý y tế
- Vai trò và chức năng của bộ máy y tế từ trung ương đến địa phương.

Giáo trình biên soạn với sự đầu tư và chỉnh chu hết mức có thể, nhưng vẫn khó tránh khỏi những sai sót trong quá trình biên soạn. Nhóm tác giả rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các chuyên gia, các đồng nghiệp, các độc giả để giáo trình hoàn thiện hơn trong lần xuất bản sau.

Lời cảm ơn của các cơ quan liên quan, các đơn vị và cá nhân đã tham gia.

Cần Thơ, ngày .... tháng .... năm 2022

Tham gia biên soạn

1. Chủ biên

2.....

3.....

MỤC LỤC

BÀI 1:	2
BÀI 2:	6
BÀI 3:	15
BÀI 4:	22
BÀI 5:	26
BÀI 6:	33
TÀI LIỆU THAM KHẢO	40

TaiLieu.vn

GIÁO TRÌNH MÔN HỌC

Tên môn học: TỔ CHỨC QUẢN LÝ Y TẾ

Mã môn học: MH08

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của môn học

– Vị trí: Môn quản lý và tổ chức y tế là môn học giúp học viên hiểu biết về mạng lưới tổ chức ngành y tế ở nước ta. Môn này gắn với nhiều văn bản pháp quy do chính phủ và Bộ Y tế ban hành.

– Tính chất: Là môn học bắt buộc.

– Ý nghĩa và vai trò của môn học: Là môn chuyên ngành trong chương trình đào tạo.

Mục tiêu của môn học

– Về kiến thức :Trình bày được một số khái niệm cơ bản trong hệ thống tổ chức y tế; Trình bày được nội dung phương pháp tổ chức mạng lưới y tế hiện nay.

– Về kỹ năng: Vận dụng được khi tham gia hoạt động trong hệ thống y tế Việt Nam.

- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm: Biết được vai trò, vị trí của người cán bộ y tế.

Nội dung của môn học

Số TT	Tên đơn vị bài học	Thời gian (giờ)			
		Tổng số	Lý thuyết	Thực hành	Kiểm tra
1.	Bài 1: Đại cương về quản lý dược	4	4		
2.	Bài 2: Chính sách thuốc thiết yếu và đảm bảo công bằng trong chăm sóc thuốc men.	6	6		
3.	Bài 3: Lịch sử ngành dược, đạo đức hành nghề y dược.	4	4		
4.	Bài 4: Công tác dược bệnh viện	7	6		1
5.	Bài 5: Hệ thống mạng lưới y tế Việt Nam, tổ chức ngành dược Việt Nam, vai trò của dược sĩ trong cộng đồng.	6	6		
6.	Bài 6: Bảo hiểm y tế và cung ứng thuốc bảo hiểm y tế.	3	2		1
	Cộng	30	28	0	2

BÀI 1: ĐẠI CƯƠNG VỀ QUẢN LÝ DƯỢC

Giới thiệu: Bài học trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về quy chế, chính sách trong ngành Dược giúp sinh viên có thể vận dụng sau khi ra trường nhằm thực hiện đúng chủ trương chính sách nhà nước trong tình hình mới.

Mục tiêu:

- Trình bày được những nội dung cơ bản của các quy chế, chế độ, chính sách về quản lý sản xuất, bảo quản, lưu thông sử dụng thuốc nhằm giúp cho việc sử dụng thuốc an toàn, hợp lý và hiệu quả.
- Vận dụng những kiến thức đã học vào trong hoạt động nghề nghiệp, góp phần bảo vệ và chăm sóc sức khỏe nhân dân.

Nội dung chính:

I. CHỨC NĂNG, NHIỆM VỤ CỦA NGƯỜI DƯỢC SĨ TRUNG HỌC TRONG CÁC LĨNH VỰC HÀNH NGHỀ DƯỢC:

1.1. Chức năng: Gồm 4 chức năng sau:

- Quản lý và bảo quản thuốc đúng quy chế, đúng kỹ thuật, quản lý thị trường thuốc tại cơ sở làm việc.
- Cung ứng thuốc đảm bảo số lượng và chất lượng cho cộng đồng theo chỉ đạo của cơ quan y tế cấp trên.
- Hướng dẫn sử dụng thuốc an toàn, hợp lý, đặc biệt là thuốc thiết yếu.
- Bào chế, sản xuất được một số dạng thuốc thông thường.

1.2.Nhiệm vụ:

Bốn chức năng trên được cụ thể hóa bằng các nhiệm vụ sau:

1.2.1 Nhiệm vụ của chức năng 1:

- Sử dụng các chức năng điều tra để xác định nhu cầu thuốc của cộng đồng nơi làm việc.
- Lập kế hoạch mua, dự trữ thuốc trên cơ sở nhu cầu, khả năng kinh phí và thực hiện các quy chế, quy định của ngành.
- Quản lý thuốc đúng quy chế và bảo quản đúng kỹ thuật tại kho thuốc, quầy thuốc, nhà thuốc. Hướng dẫn và kiểm tra việc bảo quản, quản lý thuốc của các tủ trực, tủ cấp cứu ở các khoa, phòng, trạm và các cơ sở y tế.
- Quản lý thị trường thuốc ở địa bàn được phân công.

1.2.2 Nhiệm vụ của chức năng 2:

- Quản lý nguồn vốn, sử dụng có hiệu quả để đảm bảo cung ứng đủ thuốc cho cộng đồng về số lượng, chất lượng và chủng loại.
- Đáp ứng đầy đủ thuốc thiết yếu theo danh mục của Bộ Y tế. Thực hiện quy chế bán thuốc theo đơn và các quy định của cơ sở kinh doanh thuốc.
- Thực hiện đúng chính sách cho người nghèo, người dân tộc vùng sâu, vùng xa, các gia đình diện chính sách...
- Quản lý tốt nguồn thuốc viện trợ, thuốc của các chương trình y tế. Cấp phát thuốc đúng đối tượng.

1.2.3 Nhiệm vụ của chức năng 3:

- Hướng dẫn cá nhân và cộng đồng sử dụng thuốc thông thường, hợp lý, an toàn.
- Thông tin và giới thiệu thuốc tại các quầy thuốc, hiệu thuốc, trạm y tế hoặc những nơi thích hợp.

- Cập nhật thông tin và kiến thức mới về thuốc để kịp thời hướng dẫn cho cộng đồng.

1.2.4 Nhiệm vụ của chức năng 4:

- Thực hành từng công đoạn được phân công trong quy trình sản xuất thuốc dưới sự hướng dẫn của Dược sĩ đại học.
- Pha chế được một số thuốc thông thường ở bệnh viện, ở hiệu thuốc.
- Đóng gói, chia liều thuốc theo yêu cầu của các đơn vị điều trị.
- Thu hái, chế biến, bảo quản và làm một số dạng thuốc y học dân tộc thông dụng.
- Hướng dẫn cho cộng đồng, thu hoạch và sử dụng một số thuốc y học dân tộc thông thường, dễ kiếm ở địa phương.

II. NHIỆM VỤ CƠ BẢN CỦA NGÀNH DƯỢC:

2.1 Bảo đảm việc sản xuất, cung ứng thuốc để phục vụ cho sự nghiệp bảo vệ sức khỏe của nhân dân và quốc phòng:

2.1.1 Đầy đủ:

Đủ chủng loại, số lượng thuốc dùng trong việc phòng hay chữa bệnh cho người dân khi cần thiết.

2.1.2 Kịp thời:

Việc cung ứng thuốc phải được thực hiện càng sớm càng tốt để phục vụ cho nhu cầu điều trị.

2.1.3 Chất lượng:

Thuốc cung ứng phải đảm bảo tiêu chuẩn chất lượng, vì đây là một loại hàng hóa đặc biệt liên quan đến tính mạng con người. Đây là tiêu chuẩn cao nhất, thể hiện mặt đạo đức và quyết định uy tín của ngành.

2.1.4 Giá cả:

Giá thuốc phải hợp lý, phù hợp với khả năng thanh toán của người bệnh đồng thời đáp ứng được yêu cầu tái hoạt động của người sản xuất, kinh doanh.

2.2. Tham gia quản lý kinh tế Dược, tạo ra lợi nhuận một cách hợp pháp, đúng luật định và hợp lý để:

- Phát triển cơ sở.
  - Đóng góp cho ngân sách, góp phần vào việc phát triển kinh tế đất nước.
- được thực hiện đồng thời nhằm mục đích cao nhất là phục vụ cho sức khỏe của nhân dân.

2.3. Nắm vững kiến thức về thuốc để làm tốt nhiệm vụ tư vấn cho cán bộ Y, hướng dẫn việc sử dụng thuốc cho người dùng và tham gia vào các chương trình y tế cộng đồng.

III. CÁC NHIỆM VỤ CỤ THỂ:

Để thực hiện các nhiệm vụ cơ bản trên, trước mắt ngành dược cần thực hiện cho được 10 nhiệm vụ cụ thể sau:

3.1. Điều tra, thống kê nhu cầu về thuốc:

Ngành dược cần phải có những con số tương đối chính xác về thị trường thuốc như: nhu cầu về số lượng, chủng loại thuốc, sở thích, yêu cầu của thị trường... để làm cơ sở cho việc lập kế hoạch sản xuất, kinh doanh, xuất nhập khẩu cho phù hợp với nhu cầu của thị trường.

3.2. Nâng cao việc sản xuất thuốc (nhiệm vụ nền tảng):

Để đáp ứng được phần lớn nhu cầu về thuốc trong nước dưới nhiều hình thức và qui mô khác nhau như: thuốc sản xuất công nghiệp, thuốc pha chế ở hiệu thuốc, khoa dược bệnh viện, phòng chẩn trị y học dân tộc; khuyến khích việc sử dụng các dạng thuốc pha chế cổ truyền thực hiện tại nhà (sắc, hãm...)

3.3. Vận động nhân dân nuôi và trồng cây con làm thuốc:

Nhằm đáp ứng:

- Nguyên liệu cho sản xuất.
- Nhu cầu chế biến thuốc thang cho nhân dân.
- Nhu cầu xuất khẩu dược liệu.

3.4. Tổ chức mạng lưới phân phối thuốc:

Để đưa thuốc và giữ thuốc ổn định chất lượng cho tới tay người tiêu dùng, ngành dược cần tổ chức tốt việc tồn trữ, bảo quản thuốc trong việc phân phối thuốc kịp thời và rộng khắp trong dân.

3.5. Quản lý việc xuất và nhập khẩu thuốc:

Xuất khẩu: Hiện nay ta chỉ mới xuất khẩu dược liệu ở dạng thô và một số ít thành phẩm thuốc y học dân tộc, hướng phấn đấu tiến đến xuất khẩu nhiều hơn các loại thành phẩm và các dạng dược liệu đã tinh chế.

Nhập khẩu: Chỉ nhập khẩu những thuốc và nguyên liệu làm thuốc mà ta chưa sản xuất được trong nước. Hiện nay chủ trương nhập khẩu của ta là:

- Nhập nguyên liệu để sản xuất thành phẩm nhằm giải quyết lao động ở trong nước.
- Nhập máy móc để hiện đại hóa ngành công nghiệp dược trong nước.

3.6. Pháp chế hóa công tác dược (nhiệm vụ chính trị):

Ban hành các bộ luật về ngành Dược và hệ thống các văn bản dưới luật nhằm đưa mọi hoạt động của ngành Dược vào khuôn khổ luật định, tránh thiếu sót hoặc không khả thi.

3.7. Tiêu chuẩn hóa chất lượng thuốc:

Đây là biện pháp tích cực để đảm bảo chất lượng thuốc tốt nhằm phục vụ sự nghiệp chăm sóc, bảo vệ sức khỏe của người dân và nâng cao uy tín của ngành Dược đối với người tiêu dùng.

3.8. Tăng cường nghiên cứu khoa học (nhiệm vụ tạo động lực ngành):

Đây là biện pháp tích cực để rút ngắn khoảng cách giữa nước ta và các nước khác phát triển hơn trong khu vực và trên thế giới nhằm:

- Tạo ra những thuốc mới có chất lượng và hiệu quả điều trị cao.
- Đưa ra những phương pháp, những qui trình sản xuất thuốc mới, hợp lý hơn để nâng cao chất lượng thuốc và hạ giá thành sản phẩm.

- Đưa ra những phương pháp quản lý chất lượng thuốc tốt hơn để giảm tiêu hao nhân lực và nguyên vật liệu.

3.9 Tăng cường chất lượng đào tạo cán bộ (nhiệm vụ then chốt):

Phải quan tâm việc đào tạo và đào tạo lại đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật và cán bộ quản lý trong ngành được cho phù hợp với yêu cầu của thời kì mới.

3.10 Thông tin dược:

Đẩy mạnh hệ thống thông tin về dược nhằm cung cấp những kiến thức chuyên môn bổ ích và cần thiết cho dân chúng, cho cán bộ y tế trong việc sử dụng thuốc an toàn và hợp lý.

TaiLieu.vn

BÀI 2: CHÍNH SÁCH THUỐC THIẾT YẾU VÀ ĐẢM BẢO CÔNG BẰNG TRONG CHĂM SÓC THUỐC MEN

Giới thiệu: Bài học trang bị cho sinh viên những kiến thức về thuốc thiết yếu nhằm phục vụ cho công tác chăm sóc sức khỏe của người bệnh

Mục tiêu:

- Trình bày được định nghĩa thuốc thiết yếu, tiêu chí lựa chọn và vai trò của thuốc thiết yếu trong cộng đồng.
- Trình bày được định nghĩa Chính sách quốc gia về thuốc (CSQGVN), hai mục tiêu chung của CSQGVN, 3 giai đoạn thực hiện CSQGVN, 8 giải pháp cụ thể trong thực hiện mục tiêu của CSQGVN.
- Nêu được nguyên tắc chung và giải pháp trước mắt của nhà nước Việt Nam cho việc đảm bảo công bằng về thuốc cho nhân dân

Nội dung chính:

THUỐC THIẾT YẾU & CHÍNH SÁCH QUỐC GIA VỀ THUỐC

1. CHỦ TRƯỞNG VÀ THÀNH TỰU CỦA TỔ CHỨC Y TẾ THẾ GIỚI VỀ CHÍNH SÁCH THUỐC THIẾT YẾU VÀ CHÍNH SÁCH QUỐC GIA VỀ THUỐC

Thuốc chữa bệnh là một loại hàng hoá đặc biệt thiết yếu có tính xã hội cao, không những chỉ để phục vụ cho công tác khám chữa bệnh mà trong nhiều hoàn cảnh (thiên tai, thảm họa, xung đột quân sự, chiến tranh...) thuốc còn là một nhân tố quan trọng để góp phần bảo đảm an sinh xã hội và an ninh đất nước.

Theo đánh giá của TCYTTG, cho đến cuối thế kỷ XX, còn 50% nhân loại chưa có được 1 USD tiền thuốc/đầu người/năm, trong lúc bình quân tiêu thụ thuốc đầu người trên thế giới là 50 USD/năm và ở các nước phát triển là 200 - 400 USD/năm.

Ở nhiều nước, đặc biệt là các nước đang phát triển, mặc dù ngân sách y tế và thu nhập của nhân dân còn hạn chế, nhưng hiện tượng lạm dụng thuốc, sử dụng thuốc không hợp lý vẫn rất phổ biến không những chỉ trong nhân dân mà cả trong một bộ phận cán bộ y tế, là một hiện tượng đáng báo động. Tình trạng này một mặt gây lãng phí ngân sách nhà nước và tiền bạc của nhân dân, mặt khác còn để lại những hậu quả nặng nề về sức khỏe (tình trạng kháng kháng sinh của vi khuẩn gây bệnh, các hậu quả do tác dụng phụ có hại của thuốc và hiện tượng người bệnh phụ thuộc vào thuốc...). Theo các chuyên gia y học và y tế, vấn đề quan trọng nhất trong việc bảo đảm thuốc cho nhân dân là phải cung ứng được những thuốc đáp ứng được các yêu cầu chăm sóc sức khỏe quan trọng nhất của cộng đồng.

Năm 1975, Đại hội đồng Tổ chức y tế thế giới đã yêu cầu TCYTTG có các biện pháp giúp đỡ các nước thành viên xây dựng Chính sách quốc gia về thuốc, trong đó Chính sách thuốc thiết yếu là một bộ phận cấu thành hết sức cơ bản.

2. CHÍNH SÁCH THUỐC THIẾT YẾU

2.1. Chính sách thuốc thiết yếu

Thuốc thiết yếu là những thuốc đáp ứng được nhu cầu chăm sóc sức khỏe quan trọng nhất của cộng đồng, luôn sẵn có ở các cơ sở y tế, luôn đủ về số lượng, có dạng bào chế phù hợp và chất lượng đảm bảo, có hướng dẫn đầy đủ thích hợp, có giá cả phù hợp với